

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Čekija

Esate laikomas **nukentėjusiąja šalimi** (*poškozený* – terminas, vartojamas nukentėjusiajam apibūdinti baudžiamojo proceso kodekse (*trestní řád*)), jei patyrėte žalą dėl veiksmo, kuris pagal baudžiamąjį kodeksą (*trestní zákon*) yra laikomas nusikalstama veika. Ši žala gali būti įvairių formų, pavyzdžiui, sugadintas ar pavogtas daiktas. Kaip nukentėjusioji šalis turite tam tikras teises ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, vykstant teismo procesui ir jam pasibaigus.

Čekijoje baudžiamasis procesas pradedamas faktų tikrinimu ir tyrimu. Šiuo bylos etapu policija atlieka tyrimą, prižiūrint prokurorui. Jei šiuo proceso etapu surenkama pakankamai įrodymų, kad nusikaltimas buvo įvykdytas ir kad jį įvykdė konkretus asmuo, prokuroras priima sprendimą pareikšti kaltinimus ir tuomet byla perduodama teismui. Baudžiamosios bylos teisminio nagrinėjimo etapu teismas tiria įrodymus ir remdamasis šiais įrodymais pripažįsta atsakovą kaltu arba nekaltu. Jeigu teismas pripažįsta atsakovą kaltu įvykdžius nusikaltimą, teismas paskiria atsakovui bausmę. Jeigu priimamas sprendimas, kad atsakovas nekaltas, jis išteisinamas. Baudžiamasis procesas gali būti tęsiamas pateikus apeliacinį skundą aukštesnės instancijos teismui, jeigu pateikėte ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Kaip nukentėjusioji šalis į baudžiamąją bylą galite įstoti bet kuriuo etapu.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

3 - Mano teisės pasibaigus teisminei nagrinėjimui

4. Kompensacija

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

Kokią informaciją, įvykus nusikaltimui, man suteiks valdžios institucija (pvz., policija, prokuroras), man dar nė nepranešus apie nusikaltimą?

Jau kai pirmą kartą susisieksite su policija, gausite reikiamą informaciją, kad galėtumėte tinkamai naudotis savo teisėmis. Konkrečiai gausite šią informaciją: kokiai institucijai galite pateikti skundą dėl nusikaltimo, ir tos institucijos kontaktinius duomenis;

į ką galima kreiptis prašant profesionalios pagalbos ir kokiomis sąlygomis profesionali pagalba teikiama nemokamai; taip pat gausite pagalbą teikiančių specialistų kontaktinius duomenis;

kokiomis sąlygomis turite teisę, kad būtų imtasi priemonių Jūsų saugumui užtikrinti;

kur gauti daugiau informacijos apie bylą, kurioje dalyvaujate kaip nusikaltimo auka;

apie baudžiamojo proceso etapus ir su jais susijusį savo vaidmenį;

kokios institucijos galite prašyti daugiau informacijos; taip pat gausite tos institucijos kontaktinius duomenis;

kokiomis sąlygomis turite teisę gauti finansinę paramą;

apie artimiausias prieglaudas, intervencijos centrus arba kitas panašias įstaigas, į kurias galite kreiptis;

apie artimiausią sveikatos priežiūros paslaugų teikėją, į kurį galite kreiptis;

kaip siekti apginti savo teises, jei jas pažeidė valdžios institucija;

kokiomis priemonėmis galite prašyti ginti Jūsų interesus, jei gyvenate kitoje ES valstybėje narėje;

kokias kitas teises turite pagal įstatymą dėl nusikaltimų aukų.

Negyvenu ES šalyje, kurioje įvykdytas nusikaltimas (ES ir ne ES piliečiai). Kaip saugomos mano teisės?

Jums garantuojamos tos pačios teisės kaip ir Čekijos piliečiams bei Čekijoje gyvenantiems asmenims. Jei pranešite, kad nemokate čekų kalbos, informacija apie Jūsų teises bus suteikta Jums suprantama kalba arba šalies, kurios pilietis esate, valstybine kalba.

Kokią informaciją gausiu, jei pranešiu apie nusikaltimą?

Jei teikiate skundą policijai, Jums turi būti suteikta visa informacija, kurią privaloma suteikti pirmą kartą susisiekus su policija, kaip nurodyta pirmiau.

Jei skundą dėl nusikaltimo teikiate prokurorui, visada turite gauti šią informaciją:

kur galite prašyti profesionalios pagalbos ir kokiomis sąlygomis profesionali pagalba teikiama nemokamai; taip pat gausite pagalbą teikiančių specialistų kontaktinius duomenis;

kokiomis sąlygomis turite teisę, kad būtų imtasi priemonių Jūsų saugumui užtikrinti;

kur gauti daugiau informacijos apie bylą, kurioje dalyvaujate kaip nusikaltimo auka.

Ar turiu teisę gauti nemokamas vertimo žodžiu ar raštu paslaugas (kai kreipiuosi į policiją ar kitas institucijas, arba tyrimo ar teismo nagrinėjimo metu)?

Kai bendraujate su teisėsaugos institucijomis, jei nemokate čekų kalbos, galite vartoti savo gimtąją kalbą ar kitą kalbą, kurią nurodėte mokantis.

Jei bus įmanoma, galutinis sprendimas dėl proceso užbaigimo bus Jums pateiktas išverstas raštu, kai to paprašysite. Gavus Jūsų pagrįstą prašymą, gali būti pateikti raštu išversti ir kiti dokumentai, jei to reikia, kad per procesą galėtumėte naudotis savo teisėmis.

Kaip valdžios institucija užtikrina, kad suprasčiau ir būčiau suprastas (jei esu vaikas; jei turiu negalia)?

Institucijų pareiga yra suprantamai informuoti nusikaltimų aukas, atsižvelgiant į jų amžių, protinę brandą ir savarankiškumą, raštingumą ir sveikatą, įskaitant psichologinę būklę. Jei įmanoma, vaikų ir neįgalųjų apklausas turi atlikti specialiai išmokytas asmuo.

Paramos aukoms tarybos

Kas teikia paramą aukoms?

Paramą nusikaltimų aukoms teikia kelių grupių organizacijos, tarp jų valstybiniai Probacijos ir tarpininkavimo tarnybos centrai, taip pat privatūs subjektai,

Teisingumo ministerijos akredituoti teikti teisinę informaciją ir (arba) vykdyti atkuriamojo teisingumo programas, ir subjektai, įgalioti pagal Socialinių paslaugų

įstatymą teikti psichologinės ir socialinės konsultacinės paramos paslaugas. Teisinę pagalbą aukoms teikia kai kurie advokatai. Šie subjektai įtraukti į pagalbos aukoms teikėjų registrą, tvarkomą Teisingumo ministerijos ir prieinamą Teisingumo ministerijos svetainėje <https://www.justice.cz/>.

Ar policija mane automatiškai nukreips į paramos aukoms tarnybą?

Taip, apie paramą aukoms būsite automatiškai informuotas, kai pirmą kartą susisieksite su policija. Gausite pagalbą teikiančių institucijų kontaktinius duomenis.

Kaip saugomas mano privatumas?

Apskritai teisėsaugos institucijoms neleidžiama viešinti informacijos, kuri nėra tiesiogiai susijusi su nusikalstama veika. Per ikiteisminį procesą negalima atskleisti jokios informacijos, iš kurios būtų galima nustatyti Jūsų tapatybę. Ypač griežtai saugomas jaunesnių nei 18 metų asmenų privatumas. Jei paprašysite, informacija apie Jūsų privatų gyvenimą (gyvenamosios vietos ir korespondencijos adresą, darbo ar verslo vietą ir Jūsų asmeninę, šeiminingą bei turtinę padėtį) bus tvarkoma taip, kad ją galės gauti tik teisėsaugos institucijos, policijos pareigūnai ir Probacijos ir tarpininkavimo tarnybos pareigūnai, dalyvaujantys toje byloje. Ši informacija gali būti prieinama tik kai to būtinai reikia, kad būtų pasiektas baudžiamojo proceso tikslas arba kad asmuo, kuriam iškelta baudžiamoji byla, galėtų tinkamai naudotis savo teise į gynybą.

Ar tam, kad man būtų suteikta aukoms skiriama parama, prieš tai turiu pranešti apie nusikaltimą?

Ne. Profesionalią pagalbą galima gauti ir iki baudžiamojo proceso pradžios. Jei tai būtina ir skubu, profesionalią pagalbą galite gauti net prieš pranešdamas apie nusikaltimą.

Asmens apsauga, jei man kyla pavojus

Kokio pobūdžio apsaugos esama?

Yra keli galimi nusikaltimų aukų apsaugos būdai.

Policija gali suteikti trumpalaikę apsaugą, Jei Jums gali grėsti patirti kūno sužalojimą ar kitas didelis pavojus; tokia apsauga gali apimti fizinę apsaugą, gyvenamosios vietos pakeitimą arba konsultacinę ir prevencinę veiklą. Policija taip pat gali įsakyti kaltinamajam išvykti iš namų, kuriuose kartu gyvenate, ir iš kaimynystės 10 dienų laikotarpiui, jei yra rizika, kad gali būti pasikėsinta į Jūsų gyvybę arba sveikatą.

Jei kyla grėsmė aukos saugumui, atsakingas policijos pareigūnas imasi reikiamų veiksmų arba priemonių, kad būtų užtikrintas aukos saugumas. Tai daryti privalo ir kalėjimų tarnybos pareigūnai, ir karo policijos bei municipalinės (miestų) policijos pareigūnai.

Esant sunkesnei padėčiai, turite teisę tam tikromis sąlygomis gauti specialią apsaugą, teikiamą liudytojams ir kitiems asmenims, kuriems gali grėsti patirti kūno sužalojimą arba kitas didelis pavojus, susijęs su baudžiamuoju procesu. Tokia apsauga apima asmeninę apsaugą, gyvenamosios vietos pakeitimą ir pagalbą socialiai integruotis naujoje aplinkoje, tikrosios tapatybės nuslėpimą ir kt. Tai labai rimta priemonė, kuria turėtų būti naudojama tik tada, kai būtina. Teismų arba prokurorų teikiama apsauga – tai atsargumo priemonės, kurių gali būti imamasi per baudžiamąjį procesą, pavyzdžiui, draudimas kaltinamajam susisiekti su auka arba atvykti į bendrus namus, kuriuose auka gyvena. Panašių atsargumo priemonių teismas gali imtis ir per civilinį procesą. Jeigu, siekiant apsaugoti Jus kaip auką arba nukentėjusiąją šalį, būtina suimti kaltinamąjį, tas asmuo gali būti suimtas, jei yra priežasčių manyti, kad kaltinamasis gali pakartoti ar užbaigti savo nusikaltimą arba padaryti kitą nusikaltimą, kurį rengiasi ar grasina įvykdyti.

Be to, turite teisę prašyti per baudžiamąjį procesą imtis priemonių, kad išvengtumėte kontaktų su įtariamu nusikaltimo vykdytoju.

Turite teisę, jei prašote, gauti informaciją apie kaltinamojo paleidimą ar pabėgimą iš areštinės, kalėjimo arba saugomo sulaikymo centro, ir kitą panašią informaciją.

Jei esate liudytojas, tam tikromis sąlygomis galite liudyti neatskleisdamas savo tapatybės.

Teisminė institucija taip pat gali dėl Jūsų apsaugos išduoti Europos apsaugos orderį.

Kas gali man suteikti apsaugą?

Apsaugą teikia minėtos institucijos, visų pirma policija ir teismai savo sprendimais.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę žalą iš nusikaltimo vykdytojo?

Teisėsaugos institucijos visada įvertina padėtį. Nustačiusios bet kokį pavojų jos imsis būtinų veiksmų.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę žalą iš baudžiamosios teisenos sistemos (tyrimo arba teisminio nagrinėjimo metu)?

Teisėsaugos institucijos visada turi veikti taip, kad auka nepatirtų dar daugiau žalos dėl įvykdyto nusikaltimo ar antrinės žalos.

Jei teisėsaugos institucija pažeidė Jūsų teises arba negalėjote visiškai jomis pasinaudoti, turite teisę siekti apginti savo teises. Visų pirma, turite teisę prašyti apsvaistyti policijos įstaigos elgesį arba pateikti ieškinį, kad būtų kompensuota žala arba pagrįstai atlyginta neturtinė žala, kurią vykdydama savo įgaliojimus padarė valdžios institucija.

Kokia apsauga numatyta ypač pažeidžiamoms aukoms?

Ypač pažeidžiamos aukos yra vaikai, pagyvenę žmonės arba neįgalieji, taip pat kai kurių nusikaltimų (tokių kaip prekyba žmonėmis, teroristiniai išpuoliai, žmogaus orumą žeminantys seksualiniai nusikaltimai ar tam tikri smurtiniai nusikaltimai) aukos. Ypač pažeidžiamos aukos, žinoma, gali naudotis visomis minėtomis galimybėmis gauti apsaugą, ir dažnai yra taip, kad kompetentinga institucija iš esmės privalo patenkinti ypač pažeidžiamos aukos prašymą. Ypač pažeidžiamos aukos apskritai turi daugiau teisių, tačiau tai tiesiogiai netaikoma aukų apsaugai, kuri labiau priklauso nuo to, ar aukai gresia patirti kūno sužalojimą arba kitas didelis pavojus.

Esu nepilnametis. Ar turiu specialių teisių?

Taip, jei esate vaikas (jaunesnis nei 18 metų asmuo), esate ypač pažeidžiama auka ir turite specialių teisių, įskaitant teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą per baudžiamąjį procesą, taip pat teisę, kad Jūsų apklausą ypač jautriai ir dėmesingai atliktų tinkamai išmokytas asmuo, o pakartotinės apklausos būtų ribojamos, ir teisę išvengti tiesioginio akių kontakto su nusikaltimo vykdytoju; be to, daroma mažiau išimčių naudojantis kai kuriomis kitomis teisėmis, kurias turi visos nusikaltimų aukos.

Mano šeimos narys mirė įvykdžius nusikaltimą. Kokios mano teisės?

Jei patyrėte žalą dėl to, kad dėl nusikaltimo mirė Jūsų šeimos narys, esate laikomas auka ir turite tas teises, kurios suteikiamos dėl aukos statuso.

Mano šeimos narys buvo nusikaltimo auka. Kokios mano teisės?

Šiuo atveju nesate laikomas auka, tačiau jei auka Jus pasirinkti savo patikėtiniumi, galite juo tapti. Auka turi teisę būti lydima savo patikėtinio per baudžiamąjį procesą ir duodama parodymus. Patikėtiniai gali būti neleistai dalyvauti tik išimtiniais atvejais.

Ar galiu pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis? Kokios sąlygos taikomos? Ar būsiu saugus vykstant tarpininkavimo procesui?

Taip. Probacijos ir tarpininkavimo tarnyba, kuri yra viena iš pagalbos nusikaltimų aukoms teikėjų, teikia tarpininkavimo paslaugas. Tarpininkavimas yra nemokamas ir grindžiamas abiejų šalių, t. y. nusikaltimo aukos ir vykdytojo, sutikimu. Tarpininkavimu užsiima konfliktų sprendimo ekspertas, kuris laikosi draugiško ir subalansuoto požiūrio į abi šalis ir padeda rasti tinkamą sprendimą. Probacijos ir tarpininkavimo tarnyba – valstybės organizacija, kurios misija apima ir tarpininkavimą siekiant veiksmingai ir visuomenei naudingai išspręsti su nusikaltimais susijusius konfliktus ir kuri, atlikdama šią funkciją, taip pat gali užtikrinti aukos saugumą per tarpininkavimo derybas.

Kur galiu rasti teisės aktą, kuriame būtų išdėstytos mano teisės?

Pagrindinės nuostatos yra Įstatymo Nr. 45/2013 dėl nusikaltimų aukų nuostatos. Įstatymų sąvadu galima darbo dienomis naudotis bet kurioje savivaldos ar regioninės valdžios institucijoje (įskaitant Prahos miesto savivaldybę). Šis įstatymas, kaip ir kiti teisės aktai, yra prieinamas internetu, pavyzdžiui, [Viešojo administravimo portale](#) arba Vidaus reikalų ministerijos svetainėje.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

Kaip galiu pranešti apie nusikaltimą?

Skundą dėl nusikaltimo galite pateikti raštu, kaip pareiškimą žodžiu arba elektroninėmis priemonėmis bet kuriai policijos įstaigai arba prokurorui. Skunde dėl nusikaltimo turėtumėte išdėstyti tai, ką laikote įrodymais, kad įvykdytas tas nusikaltimas.

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta šioje byloje?

Jei to prašote savo skunde dėl nusikaltimo, kompetentinga institucija privalo per vieną mėnesį po to, kai pateiktas skundas, pranešti Jums apie priemones, kurių imasi. Kaip nusikaltimo auka, iš esmės esate nukentėjusioji šalis, todėl turite teisę susipažinti su bylos medžiaga. Taip pat galite prašyti informacijos apie proceso statusą. Tokią informaciją Jums turi suteikti kompetentinga institucija, tačiau tai netaikoma, jei toks informavimas galėtų sutrukdyti pasiekti baudžiamojo proceso tikslą.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)? Kokios sąlygos taikomos?

Taip. Galite gauti teisinę pagalbą dar iki baudžiamojo proceso pradžios, galite ją naudoti per visą procesą ir po jo pabaigos. Teisinę pagalbą teikia advokatai. Ypač pažeidžiamos aukos teisinę pagalbą per baudžiamąjį procesą gali gauti nemokamai. Be to, ji gali būti nemokamai ar už mažesnę kainą teikiama aukai, patyrusiai didelę žalą dėl tyčinio nusikaltimo, arba dėl nusikaltimo mirusios aukos likusiam artimajam; kad gautų pagalbą, šie asmenys turi įrodyti, jog neturi pakankamai lėšų. Kitos nusikaltimų aukos turi teisę gauti teisinę pagalbą už užmokesť.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokios sąlygos taikomos?

Jei per baudžiamąjį procesą esate nukentėjusioji šalis ir pateikiate ieškinį reikalaujamas kompensacijos už žalą ar neturtinės žalos atlyginimo arba neteisėtai įgyto turto gražinimo (restitucijos), ir šis Jūsų reikalavimas bent iš dalies patenkinamas, nuteistasis privalo kompensuoti Jūsų išlaidas, kurias teko patirti, kad šis reikalavimas būtų pagrįstai įvykdytas per teismo procesą. Jei pateikiate prašymą dėl tokios kompensacijos, teismas gali jį patenkinti, net jei Jūsų ieškinys nebuvo sėkmingas.

Jei esate liudytojas, turite teisę gauti liudytojo atvykimo į teismą išlaidų atlyginimą. Šį atlyginimą turite pasiimti per 3 dienas po apklausos.

Ar galiu pateikti skundą, jei mano byla bus nutraukta jos neperdavus teismui?

Galite tam paprieštarauti pateikdamas skundą. Taip galite apskųsti policijos įstaigos sprendimus ir kai kuriuos per ikiteisminį procesą prokuroro priimtus sprendimus, kurie įforminti kaip rezoliucija. Taigi, galite kaip nukentėjusioji šalis užginčyti, pavyzdžiui, rezoliuciją dėl bylos nutraukimo ir rezoliuciją dėl baudžiamojo persekiojimo nutraukimo.

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Taip. Jums (kaip nukentėjusiajai šaliai) bus pranešta, kada vyks pagrindinis bylos nagrinėjimo procesas teisme.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar esu (arba galiu pasirinkti būti) auka, liudytojas, civilinis ieškovas ar privatus kaltintojas?

Čekijos teisės sistemoje skiriami terminai „auka“ ir „nukentėjusioji šalis“. Nukentėjusioji šalis yra viena iš baudžiamojo proceso šalių. Šis terminas iš esmės apima visas nusikaltimų aukas, išskyrus tas, kurios aukomis tapo dėl šeimos ryšio su asmeniu, mirusiu dėl nusikaltimo.

Todėl Čekijos teismo sistemoje būsite ir auka, ir nukentėjusioji šalis (taigi, baudžiamojo proceso šalis; tai netaikoma minėtu atveju) – kaip auka galite reikalauti kompensacijos už žalą, neturtinės žalos atlyginimo ar neteisėtai įgyto turto gražinimo. Iš esmės būsite ir liudytojas. Čekijos teisės sistemoje nėra privačių ieškinų, todėl negalite būti privatus kaltintojas.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Aukų teisės yra reglamentuojamos visų pirma Įstatymo dėl nusikaltimų aukų; jos aprašytos atsakymuose į kitus klausimus.

Nukentėjusioji šalis turi kelias teises pagal [Įstatymą Nr. 141/1961 – Baudžiamojo proceso kodeksą](#), įskaitant galimybę reikalauti kompensacijos už nusikaltimo padarytą žalą ir neturtinės žalos atlyginimo arba neteisėtai įgyto turto restitucijos, ir galimybę apskųsti sprendimo, priimto dėl kompensacijos už žalą, neturtinės žalos atlyginimo arba neteisėtai įgyto turto restitucijos, rezoliucinės dalies nuostatas. Nukentėjusioji šalis taip pat turi teisę teikti pasiūlymus dėl papildomų įrodymų, naudotis bylos medžiaga, dalyvauti teisminiame bylos nagrinėjime, dalyvauti viešame posėdyje dėl apeliacijų, išreikšti savo nuomonę toje byloje iki proceso pabaigos, dalyvauti derybose, kai siekiama susitarti dėl kaltės pripažinimo ir bausmės, ir viešame posėdyje, kuriame šis susitarimas patvirtinamas; ji taip pat turi teisę, kad jai atstovautų atstovas, ir teisę nustatytais atvejais teikti apeliacinius skundus ir prašymus.

Ar teismo nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar pateikti liudijimą? Kokiomis sąlygomis? Kokios sąlygos taikomos?

Taip, bet kuriame baudžiamojo proceso etape galite pateikti pareiškimą (tiek žodžiu, tiek raštu) dėl to, kokį poveikį nusikaltimas turėjo Jūsų gyvenimui. Kaip auka, t. y. kaip viena iš proceso šalių, galite ieškoti įrodymų, juos pateikti ir siūlyti.

Kokią informaciją gausiu teismo nagrinėjimo metu?

Jei paprašysite, gausite informaciją:

apie tai, kad baudžiamasis procesas nepradėtas;

apie baudžiamojo proceso statusą;

apie tai, kaip kvalifikuojama veika, dėl kurios asmuo kaltinamas;

apie viešo bylos nagrinėjimo teisme laiką ir vietą.

Jums taip pat bus pateiktas galutinis sprendimas, kuriuo procesas bus užbaigtas.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Taip. Kaip nukentėjusioji šalis, turite teisę naudotis bylos medžiaga, tačiau prokuroras arba policijos įstaiga gali dėl rimtų priežasčių neleisti Jums pasinaudoti šia teise per ikiteisminį procesą.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teismui nagrinėjimui

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Taip, tačiau, kaip auka, galite apskųsti tik sprendimo, priimto dėl kompensacijos už žalą, neturtinės žalos atlyginimo ar neteisėtai įgyto turto restitucijos, rezoliucinės dalies nuostatas.

Kokios yra mano teisės paskelbus nuosprendį?

Žr. atsakymus į kitus klausimus.

Ar turiu teisę į paramą ar apsaugą, pasibaigus teisminiam nagrinėjimui? Kiek laiko?

Parama (profesionali pagalba) gali būti teikiama net ir po teismo proceso pabaigos tol, kol ji yra reikalinga. Teikiant specialią apsaugą (minėtą pirmiau) dažnai gali reikėti ilgam laikui pakeisti gyvenimo būdą, todėl ji iš esmės teikiama net ir po baudžiamojo proceso pabaigos.

Kokia informacija man bus suteikta, jei nusikaltimo vykdytoji bus paskelbtas nuosprendis?

Jei paprašysite, Jums bus pateiktas galutinis teismo sprendimas, kuriame bus pateikta informacija apie nuteistajam skirtą bausmę ir jos atlikimo formą. Jei pateikiate ieškinį reikalaujamas kompensacijos už žalą, neturtinės žalos atlyginimo ar neteisėtai įgyto turto grąžinimo, šis teismo sprendimas visada bus pateiktas Jums.

Be to, kalėjimas arba įstaiga, kurioje saugomi sulaikyti ar apsaugos tikslais gydomi asmenys, jei paprašysite, suteiks Jums papildomos informacijos, ypač apie:

nuteistojo paleidimą arba pabėgimą iš kalėjimo ar iš tokios įstaigos, kurioje saugomi sulaikyti ar apsaugos tikslais gydomi asmenys;

laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą;

nuteistojo išdavimą (ekstradiciją) užsienio valstybei arba perkėlimą į kitą ES valstybę narę.

Jei kaltinamasis paleidžiamas arba pabėga ir Jums gresia pavojus dėl to, kad esate liudytojas, kompetentingos institucijos privalo iškart apie tai pranešti policijai, kuri imsis būtinų priemonių Jūsų saugumui užtikrinti ir Jus informuos.

Ar man bus pranešta, jei nusikaltimo vykdytojas bus paleistas (įskaitant paleidimo nesuėjus terminui arba lygtinio paleidimo atvejus) arba pabėgs iš kalėjimo?

Taip, žr. pirmiau.

Ar būsiu įtrauktas priimant sprendimus dėl paleidimo arba lygtinio paleidimo? Pavyzdžiui, ar galiu padaryti pareiškimą arba paduoti skundą?

Turite teisę per baudžiamąjį procesą bet kada padaryti pareiškimą dėl to, kokį poveikį nusikaltimas padarė Jūsų gyvenimui iki šiol.

Tačiau neturite teisės apskųsti sprendimo dėl kalinio lygtinio paleidimo ar dėl lygtinai nuteisto asmens gero elgesio.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Kompensacija

Kokia procedūra taikoma reikalavimui, kad nusikaltimo vykdytojas atlygintų žalą (pvz., teismo byla, civilinis ieškiny, civilinis ieškiny baudžiamojoje byloje)?

Auka gali iš nusikaltimo vykdytojo reikalauti kompensacijos už žalą per civilinį procesą; auka taip pat gali pridėti reikalavimą dėl kompensacijos prie baudžiamosios bylos, iškeltos nusikaltimo vykdytoji (civilinis ieškiny baudžiamojoje byloje).

Teismas nusikaltimo vykdytoji nurodė man atlyginti žalą ir (arba) sumokėti kompensaciją. Kaip užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas sumokėtų?

Jei nusikaltimo vykdytojas tyčia nevykdo teismo nustatytos prievolės suteikti kompensaciją už žalą, to reikalaujantis asmuo (auka) turi teisę prašyti teismo, kad būtų užtikrintas priverstinis šios prievolės vykdymas. Nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusiu įstatymu nusikaltimų aukoms taip pat suteikta teisė reikalauti, kad joms teisėtai priklausančią kompensaciją už žalą suteiktų valstybė iš lėšų, išieškotų iš nusikaltimo vykdytojo turtingomis sankcijomis.

Jei nusikaltimo vykdytojas nemoka, ar gali valstybė man atlikti išankstinį mokėjimą? Kokios sąlygos taikomos?

Čekijos valstybė iš anksto nemoka jokių sumų, mokėtinų vykdant nusikaltimo vykdytojo prievolę suteikti kompensaciją už nusikaltimu padarytą žalą. Čekijos teisės sistemoje aukos teisė į nusikaltimo vykdytojo padarytos žalos kompensavimą, kuris laikomas deliktine prievole, yra griežtai skiriama nuo teisės gauti finansinę paramą pagal Įstatymą Nr. 45/2013 dėl nusikaltimų aukų, kuri yra valstybės išmoka pinigais, suteikiama siekiant sumažinti tapimo auka (viktimizacijos) socialinius padarinius.

Ar turiu teisę į kompensaciją iš valstybės?

Kaip jau minėta, valstybė nemoka žalos atlyginimo siaurąja prasme (nesikiša į nusikaltimo vykdytojo turtingų prievolių vykdymą ir jų neperima), tačiau nusikaltimų aukoms teikia finansinę paramą. Pagal Įstatymą Nr. 45/2013 dėl nusikaltimų aukų finansinė parama gali būti skiriama aukoms, dėl nusikaltimo patyrusioms tam tikrą įstatymų nustatytą minimalią žalą sveikatai, žmogaus orumą žeminančių seksualinių nusikaltimų aukoms, kankinimus patyrusiems vaikams ir dėl nusikaltimo mirusių aukų likusiems gyviems artimiesiems (kurių grupė apibrėžta įstatymų). Šios paramos sumos dažniausiai yra nuo 10 000 CZK (apie 370 EUR) iki 200 000 CZK (apie 7 400 EUR), ji apskaičiuojama taikant įstatymų nustatytą fiksuotąją normą arba atitinka sumą, kurią sudaro įrodytos prarastos pajamos ir gydymo išlaidos ar, atitinkamai atvejais, išlaidos specialiai terapijai, kuria naudojamosi siekiant sumažinti patirtą neturtinę žalą. Teisingumo ministerija priima sprendimus dėl prašymų skirti finansinę paramą, kuriuos reikia pateikti per 2 metus nuo tos dienos, kurią auka sužinojo apie nusikaltimo padarytą žalą, ir ne vėliau kaip po 5 metų nuo tos dienos, kurią įvykdytas nusikaltimas.

Ar turiu teisę į kompensaciją, jei nusikaltimo vykdytojas nepripažintas kaltu?

Nusikaltimo vykdytojo padarytos žalos kompensavimo (kuris yra deliktinė prievolė) reikalauti negalima, jei nusikaltimo vykdytojas nenuteistas paprasčiausiai todėl, kad yra nežinomas, t. y. atsakingo asmens nėra, arba jo deliktinė atsakomybė neįrodyta, arba nusikaltimo vykdytojas neturi baudžiamosios atsakomybės už savo veiksmus, t. y. kaltinamasis negali būti laikomas atsakingu už jokią žalą, padarytą veiksmais, kurių jis neįvykdė, kurie nebuvo nusikalstamo pobūdžio arba už kuriuos kaltinamasis nėra atsakingas. Tačiau valstybės finansinę paramą (žr. pirmiau), priešingai, asmuo gali įgyti teisę gauti dar iki nusikaltimo vykdytojo nuteisimo; auka turi teisę į ją, net jei nusikaltimo vykdytojas nežinomas arba išvengia baudžiamosios atsakomybės už savo veiksmus, jei nėra jokios abejonės, kad aukai padaryta žala nusikalstamo pobūdžio veiksmais (arba dėl jų mirė aukos artimasis).

Ar turiu teisę į specialią išmoką, kol laukiu sprendimo dėl mano pateikto ieškinio dėl kompensavimo?

Pagal Įstatymą Nr. 45/2013 dėl nusikaltimų aukų Teisingumo ministerija negali mokėti išankstinių finansinės paramos išmokų, kol sprendimas dėl jos dar nepriimtas; neatidėliotini gyvybiniai aukų poreikiai tenkinami kitu būdu, iš valstybės socialinės priežiūros ar paramos sistemos išteklių.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Esu nusikaltimo auka. Į ką turiu kreiptis dėl paramos ir pagalbos?

Subjektai, į kuriuos galite kreiptis, yra įrašyti į Pagalbos nusikaltimų aukoms teikėjų registrą. Šis registras yra prieinamas internetu Vidaus reikalų ministerijos svetainėje: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6115&d=330753>.

Keturiuose šio registro skyriuose pateikta informacija apie visų rūšių pagalbos aukoms teikėjus, kurie yra:

socialinių paslaugų teikėjai;

akredituoti teisinės informacijos arba atkuriamojo teisingumo programų teikėjai;

advokatai;

Probacijos ir tarpininkavimo tarnybos centrai.

Šiame registre pateikta gana išsami informacija apie pagalbos nusikaltimų aukoms teikėjus ir galima jų ieškoti pagal pavadinimą ir rajoną, taip pat atlikti sudėtingesnę paiešką pagal kitus kriterijus.

Paramos aukoms karštoji linija

(+420) 116 006 (Pagalbos aukoms linija – visuotinė pagalbos telefonu linija, kuria naudojama ir kitose ES valstybėse narėse)

Ar parama aukoms teikiama nemokamai?

Tiek, kiek nustatyta, ekspertų pagalba nemokamai teikiama ypač pažeidžiamoms aukoms, kurioms to reikia. Tokios aukos taip pat tiek, kiek nustatyta, gauna nemokamą teisinę pagalbą. Kitos aukos neturi teisės gauti nemokamos profesionalios pagalbos, bet tokia pagalba gali būti nemokamai teikiama jos teikėjo nuožiūra. Tačiau Probacijos ir tarpininkavimo tarnybos teikiama pagalba visada yra nemokama.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš valstybinių tarnybų ar institucijų?

Probacijos ir tarpininkavimo tarnyba, kuri yra valstybės institucija, teikia nusikaltimų aukoms teisinę informaciją, psichologinę paramą ir siūlo atkuriamojo teisingumo programas, tokias kaip tarpininkavimas, pagal kurias gali būti padedama ištaisyti Jūsų padėtį neoficialiomis, neteisminėmis derybomis su nusikaltimo vykdytoju. Probacijos ir tarpininkavimo tarnybos 74 centrai veikia visose Čekijos teritorijos dalyse ir teikia savo paslaugas nemokamai.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš nevyriausybinių organizacijų?

Nevyriausybines organizacijas ir privatūs asmenys, priklausomai nuo jų veiklos pobūdžio, teikia teisinę informaciją, psichologines ir socialines konsultacijas, teisinę pagalbą arba siūlo naudotis atkuriamojo teisingumo programomis.

Paskutinis naujinimas: 16/09/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.